

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

(Από τή μελέτη του Α. Π. Τυγκόπουλου:
«Ο ΨΥΧΑΡΗΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ»)

«Χρειάζεται αναφορά, χρειάζεται πολιτισμός, γιὰ ν' αποχτήση δραση και τὸ μυαλὸν λέγει ὁ Ψυχάρης σὸν πρόλογο τῆς Β' ἔκδοσης τοῦ «Ταξιδιοῦ» του. Μέσα σὰ 25 χρόνια πὸν μεσολαβήσανε μεταξὺ τῆς Α' και τῆς Β' ἔκδοσης τοῦ «Ταξιδιοῦ», ἤμπαρε νὰ εἰπεῖ κανεὶς ἀδίσταχτα πὸς ἀρχίνῃσε ν' ἀποχτάει κάποια ὄραση και τὸ μυαλὸ μας. Καὶ τοῦτο ἀληθινὰ τὸ χρωστοῦμε σὴ μεγάλη, τὴ δυνατὴ ἐπίδραση τῆς διδασκαλίας του.

Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, ὅπως ὤσιασε, εἶπαμε, και ὅπως ἴδβαλε και ὅπως τὸ δούλεψε ὁ Ψυχάρης, δὲν εἶναι πῶς ζήτημα γλώσσας μοναχά. Εἶναι ζήτημα μιᾶς γενικῆς ιδεολογίας πὸν τὰ περιλαμβάνει ὅλα μέσα τῆς, θὲς πολιτικῆ, θὲς ποίηση, θὲς κοινωνικὴ ἀναμόρφωση, θὲς θρησκεία, ὅτι ἐπὶ τέλους ἀγγίζει και συνταράζει και συγκινεῖ ἕναν ὁμοσήμερον καλλιτεργημένο ἄνθρωπο. «Μὰ ξεχάστηκε παντάπαισι, λέγει σὸν ἴδιο πρόλογο, λίγες σελίδες πὸ πίσω, πὸς ἡ γλώσσα ἰάχει ὅλα μέσα τῆς, ὡς και τὴν τέχνη, ὡς και τὴν ποίηση.» Κι ἀφοῦ ἰάχει ὅλα μέσα τῆς, δὲν μπορεῖ παρὰ νάχει μέσα τῆς και τὴν πολιτικῆ. Καὶ ὅβδαια. Ψυχολογώντας ὁ Ψυχάρης τὸ Ρωμαῖό, ξαπλωμένος, νὰ ποῦμε, πάνω σὸ ἀνατομικὸ τραπέζι τὴν ψυχὴ του, τὸν ἐξέτασε και τὸν ἐμελέτησε ἀπ' ὅλους του τὲς μεριὰς, ἀπ' ὅλους του τὲς λογῆς ἐκδήλωσες, ἡνάχοντας νὰ θρεῖ ποιῆς ἀφορμῆς, κοινωνικῆς και πολιτικῆς, τὸν κύνουσε νὰ δέχεται ἀρόγγυστα τὴν τοῦ χαλσεῖνε τὴ γλώσσα, βάζοντας σὴ θέση τῆς ἡσυχίας του τῆς γλώσσας μιὰν ἄλλη τεχνιτῆ, πὸν καθωμιλεμημενη. τὸν τὴν εἶπανε, μὰ πὸν, κατὰ τὴ γνώμη μου, κακομιλεμηνη και λαθομιλεμηνη εἶναι. Μόνον οἱ δασκάλου εὐδύνονται γ' αὐτὸ τὸ ἐγκλημα, ἢ μήπως συνεπέθνηνοι εἶναι και οἱ πολιτικοὶ του και οἱ ἄλλοι κοινωνικοὶ παράγοντες;

Ἔτσι ἴδβαλε τὸ ζήτημα ὁ Ψυχάρης διὰν καταπίασθηκε τὸ «Ταξίδι» του. Καὶ γιὰ τοῦτο μέσα σὲς ἀπέθνητες σελίδες του βλέπουμε ν' ἀγγίζονται, νὰ ψάχνονται, νὰ κοσκινίζονται ὅλα τὰ ζητήματα, τὸ καθένα σὴν ὥρα του κι ἀπὸ τὴ χαρακτηριστικῆ του μεριά, ἀπὸ ἐκεῖ δηλ. πὸν μπορεῖ νὰ δώσει αἴγυρον συμπέρασμα.

Λόγον γάση:

Εἶμαστε ἔθνος ἢ δὲν εἶμαστε; ρωτιέται. Καὶ νὰ, ἢ ἀπάντησή του: «Ἐνα ἔθνος, γιὰ νὰ γίνῃ ἔθνος, θέλει δυὸ πράματα: Νὰ μεγαλώσουνε τὰ σῆνορά του και νὰ κάμη φιλολογία δική του».

Ἔχουμε φιλολογία δική μας; τότε πὸν θύγηκε τὸ «Ταξίδι», ὅχι ἀκόμα; μὰ και πὸς νάχαμε, ἀφοῦ γλώσσα δὲν εἶχαμε; Πὸς νὰ εἶμαστε λοιπὸν ἔθνος;

Πρέπει, λέει, νὰ μεγαλώση ὅχι μόνον τὰ φρονικά του, μὰ και τὰ νοερά του σῆνορα. Γι' αὐτὰ, δηλ.

γιὰ τὰ νοερά τὰ σῆνορα, πολεμῶ σῆμερα κ' ἐγὼ». γὼν».

Ἡ πολιτικῆ, φρονικά, μέσα σ' αὐτὰ τὰ σῆνορα περιλαμβάνεται—ἢ πολιτικῆ, ὅχι ἢ μικροπολιτικῆ, γιὰτὸ ὁ Ψυχάρης γιὰ τὴν πρώτην ἐνδιαφέρεται και τὴ δεύτερη τὴν περιφρονεῖ, τὴ θεωρεῖ ἀνάξια προσοχῆς, και μόνον μετὴν ἰσχυροτῆ σῆνορά του ἐδῶ κ' ἐκεῖ, διὰν ἰάχει μπροστὰ σὸ δρόμο τῆς σέψης του, τὴν ἀγγίζει. Τὴν ἀληθινὴν ὄραση πολιτικῆ, πὸν ἐκπηγάζει ἀπὸ κάποια ιδεολογία, τὴν πολιτικῆ πὸν ζεῖ και ἀνασῆνει σὲς νοερά τὰ σῆνορα γιὰ νὰ ξεκινήσει ἀπ' ἐκεῖ και ἐργαστεῖ και γιὰ τὰ σῆνορα τὰ φρονικά—τὴν πολιτικῆ αὐτῆ, τὴν ἐξετάζει με προσοχῆ και βάζει ὅλα τὰ δυνατὰ του νὰ τῆς δώσει μιὰ φωνεῖν κατεῦθνηρη.

Ἄρα, ἀπὸ τὲς πρώτες σελίδες ἀκόμα σελίδες τοῦ «Ταξιδιοῦ» του, μᾶς ξομολογίεται πὸς τὸν φαντάζεται και πὸς τὸν θέλει τὸν τέτοιον πολιτικόν. Πρῶτα πρῶτα δὲν τὸν θέλει λογῶ, ὅτνε φωνεῖ, ὅτνε «ἐξ ἐπαγγέλματος» πατριώτη.

«Σιχαίνουμαι, ροάει, τὰ λόγια και νηρέπουμαι, γιὰ τὸ παραμικρὸν πρῶμα πὸν κάνει κανεὶς, νὰ θυγῆ τὸσες λέξεις ἀπὸ τὸ στόμα του. Σιχαίνουμαι τὸν πατριωτισμὸν, γιὰτὸ και νομίζουσε πὸς λένε ὅσοι γιὰ πατριωτισμὸν σου μιλοῦνε. Σιχαίνουμαι τοὺς φασκεῖν ἰάδες, τοὺς φωνεῖν ἰάδες τοὺς μισοὺ. Μ' ἀρέσει δουλειά, ὅχι οητορικῆ και φωνῆς.»

Παρακάτω, σὲ ὄνειρο τοῦ Γιαννῆ ἢ, σὲ Δαχτυλίδι τοῦ Γέγη, σὲ «Πρόλογο» τὸν «Ρωμαῖικὸν θέατρον», σὲ «Φωνὴ τοῦ Ρήγῃ», σὲ παραμικρὸν ροάμα πὸν ὑπέθετε γιὰ τὸ σταθῆμα τοῦ «Νουμᾶ» κι ἄλλοι, θὰ δοῦμε νὰ πλαταῖνον αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ, τὸ σῆτισο νὰ γίνῃ εἰκόνα, και νὰ ξεπηδήσει ὁ ὄνειρομένος πολιτικὸς, ὅπως τὸν ὄραματίστηκε σὲ «Ἀδῆα και μοναξιά», σὲ «ὄ ποιητῆς» και σὲ «Φωροπρόδρομο», σὲ τρία αὐτὰ σῆνορα κεφάλαια τοῦ «Ταξιδιοῦ».

Ὁ πολιτικὸς αὐτός, ὁ ὄνειρομένος, τὴν ἐπιτυχία του και τὴν ἐπιβολὴ του θὰ τὴν ἀνιλήσει ἀπὸ δυὸ Κασταλῆς: Ἀπὸ τὴν πηγὴ τῶν Ἔργων και ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς Ἀλήθειας. Μὲ λόγια κοῖφια και με φειτιῆς, τίποτε δὲ θὰ καταφέρει, κανένα αἴγυρον κῆδος δὲ θὰ γασεῖ. Νὰ, ὁ Σίλβιος σὲ «Δαχτυλίδι τοῦ Γέγη». Νὰ, κι ὁ Πρίντας σὲ «ὄνειρο τοῦ Γιαννῆ». Τραυθήσανε μπροστὰ, ἀνεβῆκανε σὲ ἀνόητα ἀσῆματα, σῆσαν σῆν ἀγέλη πῆσω τους τὸ λαὸ, μὰ μὴ ἔχοντας θάσες ἡθικῆς και αἴγυρον σηγήματα, καταρακλήσανε με πρῶτον φῆσημα τῆς Ἀλήθειας.

Περιοδικὸ «ΝΕΟΕΛΛΗΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ»

ΕΧΟΜΕΝ ΤΗΝ ΕΚΚΕΤΟΤΕΡΗΝ ΠΕΛΑΓΙΣΜ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΟΧΟΝ

ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗΝ 1901 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ
ΤΟΥΛ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ 3